

From: Laavi Elina <elina.laavi@lahti.fi>
Sent: maanantai 3. helmikuuta 2025 16.58
To: Valtiovarainministerio VM
Cc: Venäläinen Miikka; Kirjaamo_Lahti
Subject: Hankkeen VM088:00/2024 lausunto

Lahden kaupungin lausunto

Lahden kaupunki vastustaa voimakkaasti esitystä makeisverosta, joka käytännössä estää tehdasinvestoinnin ja seudulle kipeästi tarvittavien työpaikkojen syntymistä. Lahden työttömyysaste on viheliäisen korkea ja tilanteen ratkomiseksi alue tarvitsee valtiolta kaiken tuen työllisyyden vahvistamiseksi ja uusien työpaikkojen saamiseksi alueelle. Lahden kaupunki on arvioinut omassa talouden tasapainotusohjelmassaan investoinnin tuomien vero vaikutusten olevan pelkästään kaupungille kaksi miljoonaa euroa. Luopumalla valtionvarainministeriön pyrkimyksistä säättää makeisvero syntyy edellytykset Suomen historian suurimmalle elintarvikealan investoinnille. Tämä osaltaan tukee maan hallituksen tavoitetta saada aikaan kasvua ja luottamusta tulevaisuuteen sekä kaksinkertaistaa elintarvikevientiä.

Hallituksen esitysluonnoksessa on tuotu esiin lukuisia esteitä ko. lain säätämiseksi, joita tehdyt selvitykset ovat tuoneet esiin. Lakiesityksellä ei saavuteta sille asetettuja tavoitteita, vaan sen vaikutus on negatiivinen suomalaiselle yhteiskunnalle sekä erityisesti Lahden seudulle.

Lahden kaupunki esittää, että arvonlisäkannan muutosesitys perutaan sen sisältämien merkittävien ongelmien vuoksi.

Ongelma 1: esitys on ristiriidassa EU-lainsäädännön kanssa

Hallituksen esityksessä ehdotetaan tietyn elintarvikeryhmän verottamista huomattavasti korkeammalla arvonlisäverokannalla verrattuna muihin elintarvikkeisiin. EU:n valtioneuvoston päätös kieltää valikoivat, kilpailua ja jäsenvaltioiden välistä kauppaa vääristävät jäsenvaltioiden toteuttamat verotoimenpiteet. Makeisten ja suklaan muista elintarvikkeista poikkeava verokohtelu on arvonlisäverojärjestelmän keskeisiin perusteisiin kuuluvan neutraalisuusperiaatteen vastainen ja siten valikoivuuskriteerin on katsottava täyttyvän. Lisäksi veromuutos antaisi kilpailua vääristävää taloudellista etua alemman verokannan piiriin jäävien, makeisten ja suklaan kanssa kilpailevien tuotteiden valmistajille.

Tällaisenaan tietyn elintarvikeryhmän satunnaisesti valikoiva arvonlisävero on ristiriidassa yleisen oikeustajun ja EU-oikeuden kanssa sekä arvonlisäverojärjestelmään keskeisesti kuuluvan neutraalisuusperiaatteen vastainen. Suunniteltu muutos (i) ohjaisi kilpailua vääristävästi kuluttajien ostokäyttäytymistä, (ii) kohtelisi keskivertokuluttajan näkökulmasta samankaltaisia tuotteita perusteettomasti ja epäoikeudenmukaisesti eri tavalla sekä (iii) johtaisi sattumanvaraiseen soveltamiskäytäntöön.

EU-oikeuden vastaista lakia ei voida soveltaa, vaikka se säädettäisiinkin voimaan. Käytännössä tämä viivyttää investoinnin käynnistämistä ja edelleen Lahden seudun työllisyystilanteen kohenemistä.

Ongelma 2: esityksellä ei ole positiivisia terveystaikutuksia

Tutkimustiedon valossa verotusmuutos ei ohjaisi kulutusta terveellisempään suuntaan vaan kulutus siirtyisi halvempiin tuotteisiin. Nämä edullisemmat tuotteet on usein valmistettu ulkomailla ja niissä on usein käytetty halvempia raaka-aineita, esimerkiksi kaakaota on korvattu sokerilla tai muilla edullisilla raaka-aineilla. Veron fiskaalinen tuotto valtiolle vähenee kulutuksen siirtyessä edullisempiin tuotteisiin. Samalla ehdotus johtaisi korkeampaan sokerin kokonaiskulutukseen, mikäli kulutuksen volyyymi pysyisi ennallaan, kuten hallituksen esityksessä on oletettu.

Ehdotettu suklaan ja makeisten arvonlisäveron korotus on syrjivä samaan kulutustarpeeseen vastaavien tuotteiden osalta ja vääristää merkittävästi kilpailua. Korotetun veron piiriin esityksessä valikoituneille tuotteille löytyy vaihtoehtoisia ja korvaavia tuotteita veronkorotuksen ulkopuolelle jäävistä tuoterhyhmistä ja raaka-ainepohjista.

Ongelma 3: negatiiviset vaikutukset investointeihin ja suomalaisten yritysten kilpailukykyyn

Veronkorotusaiheet ovat jo nyt vaikuttaneet suomalaisten yritysten investointiaikeisiin sekä lisänneet yleistä epävarmuutta Suomesta liiketoimintaympäristönä. Aiottu suklaan ja makeisten arvonlisäverokorotus on jo aiheuttanut Fazerin 750 miljoonan euron investointihankkeen keskeyttämisen Lahdessa. Uuden tehdashankkeen laskennallisesti arvioidut työllisyysvaikutukset ovat rakentamisen osalta noin 7 000 henkilötyövuotta ja toiminnan aikaiset työllisyysvaikutukset 900-1 800 henkilötyövuotta riippuen tehtaan synnyttämien suorien työpaikkojen määrästä. Investointihankkeen luomat työpaikat olisivat jo vahvistamassa valtiontaloutta, mikäli arvonlisäveron korottamista ei olisi ryhdytty valmistelemaan.

Makeisten ja suklaan arvonlisäveron korotus on huolestuttava signaali koko suomalaiselle elinkeinoelämälle investointiympäristön epävarmuudesta, sillä linjaus valmistelusta syntyi yllättäen ilman ennakkokeskusteluja varsinkin vero-vaikutusten merkitys huomioiden. Kaikessa julkisessa päätöksenteossa tulisi vahvistaa Suomea vakaana investointikohteena ja näin varmistaa paljon kaivattujen investointien toteutuminen